

KÖZVÉLEMÉNY

HÉTFŐI UJSÁG.

Előfizetési ár:
Egész évre 6 korona, havonként 25 krajczár.

Felelős szerkesztő és kiadó:

ROSTKOWICZ ARTHUR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Horváth Mihály-utca 7. sz.
Hirdetések árszabály szerint.

Lesz-e Rákóczi-ünnep Szegeden?

Kétszáz év előtt bontotta ki a szabadság zászlóját nagy Rákóczi Ferencz fejedelmünk. A hazáért és szabadságért küzdöttek alatta a magyar nemzet legjobbjai, a kuruczok. Ha a történetünk ezen aranylapjait olvassa a korcs labancz utód, lehetetlen, hogy sebesebben ne dobogjon a szíve és lelkében ne emeljen oltárt a legnagyobb szabadsághősnek, aki tömérdek vagyonát, családi boldogságát, nyugalmit és mindenét föláldozta a magasztos eszméért, hogy szabad nagy és boldog legyen a magyar nemzet.

Lapozgatjátok-e néha a történelmet labanczutódok? Tudtok-e még lelkesedni, ha csak titokban is, az elődök önzetlen hazaszeretetését? Van-e fásult szívetekben hely, amely szeretettel fogadja be a nagy Rákóczi Ferencz dicső emlékét?

Mintha megzendülnének újra a kurucz tárogatók! Mintha a csaták viharából újra születnék a szabadság dala, a Rákóczi-induló. Mintha újra kezdődnének a véres csaták és hallatszana az elesett vértanuk tetemei fölött a velőkgig ható csatakiáltás: Rajta kurucz, rajta! Mintha fölcsendülne lobogó tábortűz mellett a győzelem éneke: Erős várunk nekünk az Isten! Mintha zúgó rengeteg mélyén, tompán, elhalón hallatszana a bujdosó kuruczok dala. Mintha föl-harsogna újra a majtényi sikon az eladott, az elárult szabadsághősök szörnyű átkozódása. Mintha a rodostói remetének sóhajtását hozná haza a tavaszi szellő.

Csordultig a szívem. A kezem ökölbe szorul. Háborog a lelkem. Hát ez a sorsa a dicsőnek, a nagynak, az önzetlennek, az igaznak? Ez a földi igazság? Ez a nemzeti hála? Még porló földi maradványainak sem tudunk helyet adni az édes, a szerette hazai rögök közt, a melyeket könyvével-vérével áztatott? Még arra sem képes a gyöngye korcs nemzedék, hogy tisztára mossa az emlékét a szabadsághősöknek, amelyet a gyáva, talpnyaló labanczok megbecstelenítettek?

Kétszáz esztendeje, hogy a Rákóczi riadója föl-harsant — és az ország nem ül ünnepe. E hitvány labancz-világban csak Kassa és Debreczen városának hazafias polgárai gyujtották meg a kegyelet fáklyáit, mint a régóta bujdosó hazafiság őrtüzeit.

Hol vagy Szeged népe? Megérdemled-e, hogy Kossuth Lajos a nemzet büszkeségének nevezzen, ha még ünnepe sem tudsz szentelni a nagy fejedele-

lem emlékének? Vagy te is odaállasz a labanczok közé?

Szégyenletes dolog, hogy az ország legmagyarabb városának népét a hazafias kötelességére figyelmeztetni kell. Még szégyenletesebb, hogy a város négy nagy napilapja egyetlen sorral sem hívja föl a lakosságot kötelességének teljesítésére, de a feslett erkölcsű színészetnek hasábokat tud szentelni.

De ha a polgárság ennyire gyöngye és gyámoltalan, a hazafias tanítósághoz fordulunk, hogy emlékezzenek meg a nagy Rákóczi-ról az iskolákban. Legalább a jövő nemzedék tudja meg, hogy ki volt ő nekünk. Szólunk a hazafias népkörökhöz is. Ha másként nem tudnának kegyeletüknek kifejezést adni, szavazzanak bármily csekélyke összeget a nagy fejedelem hamvainak hazaszállítására.

Ti pedig szegedi ifjak, városunk jövőndő oszlopai, indítsatok mozgalmat, hogy méltó ünnepe legyen e nevezetes évfordulónak. A ti szívetekben szunynyad a jövő, amelyre érdemtelenek lennétek, ha a multak dicsőségéről még emlékezni sem tudnátok. Ha még ünnepet sem ülnétek, nem vagytok akkor a nemzet tavaszának reményteljes virágai, hanem késő őszenek másodvirágzása csupán, a melyet elsorvaszt a legelső dérhullás.

Rajta kurucz, rajta!

Lövészegyletek az országban.

Irtá: Honvéd Atila.

Mindenféle sport gyorsan elterjed nálunk, csak éppen a czéllövészet nem, holott ez a leghasznosabb, mert a nemzeti véderő harc-képességét fokozza. Vidéki városokban — Arad kivételével — alig van lövészegylet, amely feljegyzésre érdemes működést fejtene ki. Ez pedig nagyon szomorú dolog, mert az olyan nemzet, amelynek ifjai nem tudnak jól czélbalőni, ellenséggel szemben nem tudja megvédeni határait.

Nagyon csekély az a gyakorlat, a melyet a katonaságnál lehet elsajátítani. A legénység alig kéthetenként lő néhányat. Tehát még ott is, ahol szakszerűen kellene tanulni a czéllövészt, nincs alkalma a legénységnek a kellő jártasságot benne elsajátítani. Három esztendő alatt még annyit se lő czélba a katona, mint ahány napot szolgál, vagyis ellop az életéből. A kiépzés csaknem teljesen a parádézásra szorítkozik. A legénységet hozzászoktatják a parancshoz. Egyszerű gépekké alacsonyítják le a katonát, aki önálló működésre képtelen.

Hogy az ilyen katonai nevelés mennyire káros, mutatja az angol bur háború. A búrok a tiszteket lötték ki rendesen a sorokból és a tehetetlen, önálló működésre képtelen legénység nem tudott ellenállani tovább, hanem kitűzte a fehér zászlót. Ez a sors várna hasonló körülmények közt a mi seregünkre is.

Transwaal és Oranje köztársaságok pusztán csak tűzrséget tartottak, a serdülő ifjuságot azonban ellátták puskával és töltevényekkel, hogy a czéllövésben gyakorolják magukat. Az angol vilaghatalommal vívott háboru megmutatta, hogy nekik volt igazuk és hogy állandó hadseregére szükség nincsen, mert az fölösleges, ha a fegyverrel való bánásmódhoz mindenki ért.

Igazán bámulatos, hogy az angol-búr háború tanulságaiból nem tanultak Európa népei, pedig ez a maroknyi paraszt nép megdöntött minden hadtudományt, amelyet iskolákban tanítanak és amelyből szörnyű nehéz elméleti vizsgákat kell letenni olyan tiszteknek is, akiknek halovány sejtelmük sincsen arról, mi a háború, mert igazi puszkaporszag még meg sem ütötte az orrukat.

Az alkalom szüli a tolvajt, mondja a példaszó. Ha ez való, úgy a háború szüli a katonát; pedig ez nem áll. Mindenre készülni kell. Már pedig a mi katonáink a legelemibb dolgokban a legjáratlanabbak. Belevernek ugyan a fejükbe oly vezényszavakat, amelyekre bizonyos mozdulatokat szabály és előírás szerint meg is cselekszenek, de terepkihasználásra, önálló működésre nem oktatja senki. Az ösztüzelés pedig a leghülyébb dolog. Arra éppen nem kellene tanítani őket, hanem inkább arra, hogy hiába ne pocsékolják a puszkaport.

De ha a katonai nevelés hiányos, hazafias kötelesség azon segíteni társadalmi uton is. Erre pedig a legalkalmasabbak a lövészegyletek, amelyeket állami segítségben kellene részesíteni, hogy a czéllövészet sportját megkedveltesék és terjeszszék. A leghelyesebb volna, ha a meglevő önkéntes tűzoltó-egyletek egyuttal lövész egyletekké is alakulnának s a maguk körébe vonnák a fiatalságot.

Ha irányadó körök foglalkoznának ezzel az ötlettel, rövid pár év alatt olyan eredményekkel lehetne beszámolni, hogy a hárcm évi katonáskodást bátran le lehetne szállítani a póttartalékosok idejére, különösen a tanultabb és képzetesebb polgári elemnél. Csak az a kár, hogy a beszáradt agyvelejü hadvezetőségnek nincsen érzéke és belátása az ilyesmire.

Elméledés az életerőről.

Régebbi physiologusok azt állították, hogy az élet ép oly tünetekkel működik, mint az élettelen anyag, úgy, hogy az utóbbi működése csak oly erők kifejezése, melyet az előbbiben is észlelhetünk, tehát az élet is csak a chemiai és phisikai erők kifejezése, vagyis mindkettő lényegében ugyanaz, nem egyéb chemiai és phisikai processzusnál.

Már az újabb physiologusok azt állítják, hogy az életben van olyan sajátság, mely az élettelen testben nincs, t. i. hogy mas testeket bir áthasonítani, magába venni, azt feldolgozván, abból oly testet alakítani, amilyen az élő test maga. Sőt nemcsak élettelen testből magába veszi az anyagot, hanem azt még változtatja is és csak a teste felépítéséhez legalkalmasabb anyagot veszi fel, nem úgy mint az élettelen testek, pl. a jegeczek, melyek az egész anyalugot felhasználják testök felépítésére, átváltoztatva annak gáz alakú, vagy folyós formáját szilárd, száraz, kemény jegeczzé.

Ezen utóbbiól lényegileg különböző működés, amint mondják, nem más mint az u. n. életerő, amelyet a régebbiek kereken letagad-

Ferencz József keserűviz az egyedül elismert kellemes izü természetes hashajtószer.

nak. Itt tehát megint csak ott vannak, ahol még régebben voltak.

És valóban, ha meggondoljuk az élő testek ezen fenti sajátját, mintegy magától jó azon feltevés, hogy az élő anyag fent eladott különös működése nem mutatja-e ezen testek értelmi kezdőpontját? Ha már most tovább haladnak hátrafelé, a testeknek őseredeti kezdete felé, az élettelen testek egymásra találó halmazából keletkező különféle összetételű testek alkotását könnyen képzelhetjük magunknak, hiszen a phisikai és kémiai laboratóriumban is mesterségesen ugyanezt tesszük, ha egyszerű testekből összetetteket alkotunk, hagyjuk ezeket egymásra hatni, még pedig anélkül, hogy a kívánt élettelen testnek kész egysége a működést végrehajtsa, a többit végzi ezen őserő, hogy az új összetett test belőle keletkezze.

De e tekintetben hogy vagyunk az élő testekkel? Ha ezen testek felépítéséhez, alkotásához szükséges anyagokat összevegyítjük, anélkül, hogy a már kész élő testre bizzuk ezen alkotó működést, még sem áll elő a kívánt élő test. Itt tehát már kívánunk egy már kész élő individuumot, mely a többi működést aztán elvégzi. E nélkül hasztalan minden erőlködés és ujonan előáll elméletünkben a már a sutba dobott őserő teremtése annak az első élő lénynek, mely a további felépítést, szaporítást valaha az ősidőkben végezte, melyet ugyan bebizonyítani nem tudunk, de azonban, miután működését látjuk, eltagadni nehéz és mivel, amint fent eladtuk, az élő testek a testük felépítésére csak az egyes anyagokat kiválasztják a nekik nyújtott anyaghalmazatból, tehát oly sajátossággal bírnak, melyet az élettelen anyagokban hiába keresnénk; ezen működést eleterőnek mondhatjuk az újabb phisiologusokkal.

Hiszen annyiféle erőt látunk a természetben, miért tagadnók az eleterőt, különösen, miután abban oly sajátosságos őstulajdonságot bírnak felfedezni?

Ezen erő nyilatkozik az élő lényekben, nemcsak mint anyagfelépítő és fentartó elv, de az adja a növényeknek a formákban és színben nyilatkozó pompát, a viragnak az illatot, az állatoknak az ösztönt, az embernek a magasabb szellemi tulajdonságokat, a törekvést a tudományokbani haladásra, a költészetre, művészetre való tehetséget és hazaszeretetet.

Horvát-magyar testvériség.

Előre is kijelentem, hogy horvát-magyar testvériség nincsen. Ostoba képzelődés szülte ezt a gondolatot. Nincs horvát ember a Dráván túl, aki komolyan vegye. A horvát ma is épen olyan ellensége a magyarnak, mint a mi szabadságharcunk alatt volt, sőt ma talán még inkább az.

Magam is élttem közöttük Zágrábban és tapasztaltam, hogy mi soha, de soha jót nem várhatunk a mi horvát testvéreinktől. Gyűlölnék ezek osztrákokat, magyart, szerbet és olaszt, bár nem mutatják ki a foguk fehérét, csak néha. De ilyenkor aztán kitör a hamu alatt lapangó tűz.

Most is nagy tüntetés híre jön Zágrábról. A vasuti üzletvezetőség és a magyar iskola ablakait bezárták, a magyar és német nyelvű fölrakatok letépték, a postahivatal magyar czimereit bemocskolták — és mindössze csak az történt, hogy egy horvát csavargó vagy joghallgató megsebesült. Ez a mi elégtételünk.

Hat bizony ez silány elégtétel, különösen ha azt tekintjük, hogy minden nap történnek fölhaborító dolgok, amelyekről a zágrabi újságok hallgatnak. Ha két magyar nő pl. az utcán magyarul beszél, a rendőr köpi le őket. Szemtanuja voltam annak is, hogy magyar katonatiszteket megtámadtak horvát jogászok nyilvános helyen, a „kavana Zagrebu“-ban. Fölszólították őket, hogy ne merjenek magyarul beszélni, igaz, hogy olyan becsületes magyar pofon lett erre a válasz, hogy a szeme is majd kiugrott a pimasz horvát tacsónak. Az is igaz, hogy egyszer négyen magyarok mulatás közben az llicán véresre vertünk vagy hatvan horvátot, mert belénk kötöttek, mert tudni kell, hogy a horvát csak szemtelen, de gyáva, mint a nyúl, mert nagy nemzeti hősük, Jellasics is azt tartotta, hogy szégyen a futás, de hasznos.

Nagyon könnyű volna pedig megfékezni a rakoncátlan horvátokat. Csak meg kellene rakni Zágrábot magyar katonasággal, az országocskát pedig magyar csendőrséggel. Majd megtanulnák akkor tisztelni a magyart!

De a történetek nem lehet felelőssé tenni a horvátokat. Mi vagyunk az okai annak, hogy a horvát tulzók szarvai megnövekedtek. Három magyar vármegyét (Verőcze, Pozsega és Szerém) ők hódítottak el tőlünk és mi lemondunk e nagy, szép és gazdag területről, amely a mai Horvátország felét képezi. Ezen a területen 50 év előtt még csak nyoma sem volt a horvátoknak, ma pedig már ők vannak többségben és a magyar, szerb és német elnyomott nemzetiség.

Százezernél több magyar él Horvátországban és csak négy magyar iskola van mindössze, azt is a máv. igazgatósága tartja fenn. Az állam és a társadalom semmit sem tett még a 100 000 magyarért. Ez pedig már nem mulasztás, hanem bűn.

Nincs magyar-horvát testvériség. Felre ez ostoba ábránddal. A horvátokat gyűlölet és bosszúvágy tölti el, mihelyt rólunk van szó. Ne melengessük a keblünkön ezt a kígyót, hanem a fejére kell igágni. Mindjárt nem lesz több tüntetés Zágrábban, mihelyt magyar katonasággal rakjuk meg. A magyar katonának, különösen ha ráeresztik a horvát csöcselére, van még becsülete.

Mikor a 101. magyar gyalogezred volt lenn Zágrábban, nem hiába mondtak a magyar katonák, hogy még a Jellasics szobra is megreszket, mikor a magyar bakát meglátja. De akkor nem is merte a horvát csöcselék a magyar czimert gyalázni.

Ujdonságok.

— **Az ötödéves korpótlék.** A városi kisebb javadalmaszú tisztviselők szemét annak idején korpótlékkal törölték ki, ami bizony édes kevés; ötvenként a törzslizetés öt százaléka. ez a legkevésbé sem pótolja az előléptetést, sőt még a tanítók korpótlékának sem felel meg, holott például a számtiszteknek magasabb a képesítésük. Ezen az állapoton is változtatni kell. Meg kell adni a tizszazalékos korpótléket és pedig mindazon időre, a míg az illető tisztviselő szolgál. Ez nem terhelné nagyobb öszszeggel a város költségvetését, a kisebb javadalmaszú tisztviselő-kar helyzetén pedig nagyot lendítene.

— **Singer Máttyás nyugdíjba megy.** A szegedi közkörház igazgatója, Singer Máttyás, akinek a nevéhez a botrányok egész halmaza fűződött, nyugalmába megy. Mondják, hogy már Bécsben lakást is bérelt magának, sőt a vagyontát bécsi intézeteknél már régebben el is helyezte. Szegeden, ahol a város közönségének kenyerét ette, a hol szaszezrekre rugó vagyontát szerezte, soha nem halottunk róla, hogy jótékony célra egyetlen fityinget is adott volna, sőt még a zsidó hitközségnek sem adakozott. Az apja is így tett. Szegeden vagyont szerzett és aztan Bécsbe költözött. A fia is így tesz. Hat csak menjen. A magyar föld és nép csak arra való, hogy meggazdagodjanak rajta, a szerzett vagyon gyümölcsét élvezze az idegen. Ilyen a fűtyös Singer-hazafiság.

— **Némely diszpolgárokról.** A hazafias szellemben szerkesztett „Debreczen“ lap-társunk egyik utóbbi számában ifjú Möricz Pál barátunk írja az alábbiakat: A diszpolgárságról mondok el, általánosságban, egyetmást. Ugy-e bizony bár a diszpolgári oklevél a polgári és honfiai erényeknek, érdemeknek, kiválóságnak az előismerő levele és a polgárság annál kitünőbbben nem fejezheti ki hódolatát és háláját, mintha az arra érdemesített nagyságot önszántából, szeretet, lelkesedés és tisztelet alapján, aranykönyvébe írja be és a legelső polgárnagyságok közé, a diszpolgárok sorába emeli... Ennél szebb előismerés nincs. Ez elhomályosítja az uralkodók által adományozott keresztet, csillagok hivaikodó fényét és mégis megtörtént pl. Debreczenben is, más magyar városokban is, hogy a polgárok aranykönyvébe,

a diszpolgárok tiszteletet gerjesztő sorába igazi latrokat, a nemzetnek gyűlölt ellenségeit is beiktatott a fölülről befolyásolt szolgálalkúség. Példaul a főváros diszpolgárainak becsületes névsorában ott latránkodnak a magyar nemzeti hőhér Haynau, Jellasics, Paskievics, Windischgrätz, Bach és társainak mocskos nevei. Annak idején az osztrák zsarnokság latrait, az aradi bitófák, börtönzések, zsandárhajszak gyászkorában, erőszakosan, mondhatni parancsszóval iratták be a csuszómászok által, a magyar diszpolgárok aranykönyvébe, így becsületesen meg annak lapjait, így alacsonyítván le a polgári és hazafiai erények értékét. Szegénység bizonyítvány az utódokra, kik ma mégis szabadabb világot élünk, hogy e becsületes lapokat máiglan sem téptük ki a polgárság imigyen fertőztetett diszpolgári aranykönyvéből. Annál inkább érdemesek üdvözlésünkre a budapesti egyetemi ifjak, kik mozgalmat indítottak, hogy a városi közgyűléshez folyamodván, a haza ellenségeit töröljék a diszpolgárok sorából. Ezt a példát a többi magyar városoknak is követni kell. Tudom, bárha most még ezen fekélyes nevekkel nem is szolgálhatok, hogy az osztrák önkényuralom alatt a nagy magyar városok diszpolgársági aranykönyvébe is becsempésztek az elvetemült gyászos korszaknak néhány latrat: tehát minden város hazafias képviselőtestületétől méltán várhatjuk, hogy szinte mielőbb töröljék a nemzetgyilkos osztrákonkénti czégyeres latrainak nevét a polgári és honfiai erények aranykönyvéből, melybe becsületesen, érdemtelenül, erőszakosan csempésztek őket.

— **Népgyűlés.** A tápéi választókerülethez tartozó községek és puszták népei vasárnap déltután tartottak népgyűlést Dorosmán és tiltakoztak a katonai javaslatok ellen. A népgyűlés elnöke ifjú Czékus Ferencz, jegyzője Rostkovicz Arthur volt. A népgyűlésen tartalmás és hazafias beszédet mondott dr. Kel men Béla, a kerület közszeretnek örvendő képviselője. A népgyűlés által elfogadott határozati javaslatot csütörtökön (április 2.) reggel 150 tagu küldöttség viszi föl Budapestre. A küldöttséget a fővárosban a Kossuth-párt és az egyetemi ifjuság fogadja. A küldöttség a nyugati pályaudvartól a Podmaniczky-utcán, Váczi-köruton, Erzsébet-téren át vonul végig a Dunaparton az új orszagház elé, ahol a kerület feliratát dr. Kelemen Béla átnyújtja a Ház elnökének. A küldöttség megtekinti az új képviselőházat, végighallgatja az ülést és déltután 2 órakor az Erzsébet-köruton Gambinus vendéglőben lakomát ül, amelyen részt vesz számos képviselő is. A küldöttség az esti vonattal jön vissza Szegedre.

— **Vizsgálat a tanfelügyelő ellen.** Megbízható forrásból értesülünk, hogy dr. Tergina Gyula tanfelügyelő ellen a vizsgálatot hivatalból megindította a kormány. A vizsgálat a jövő hónap elején fog kezdődni és következményeképp már a tanév végével föl fogják menteni Terginat állásától. Nagy változás lesz a tanítói karban is. Az elűldözött Zsák Frigyes alkalmasint visszakerül Kistelekre. Az új tanfelügyelő Gulyás Ferencz lesz, akit Somogy-megyéből helyeznek át Szegedre. A megyei állami tanítószög körében nagy az öröm, hogy a „borraivos“ emeletes tóttól megszabadulnak, mert az ő tavozásával tisztulni fog az a döglétes levegő, mely nemcsak a megye, hanem a közigazgatás állapotát is annyira jellemzi a megyében. Az új tanfelügyelő derék szakember, igazságos és távol all minden korteshivatástól, amely a tanügy és a tanítószög végtelen kárara volt Tergina tanügyi basáskodása alatt.

— **Felhívás.** A szegedi egyetemi polgárságot és a népkörök vezetőit tisztelettel fölkérjük, hogy a rendezendő Rákóczi-ünnep teendőinek megbeszélése céljából április hó 5-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a Páva-vendéglőben (Feketesas-utca, a városháza mögött) tartandó értekezleten megjelenni és a további teendőikben közreműködni sziveskedjenek. Az előkészítő-bizottság.

— **Esküvő.** Kováts István, a szentgyörgyi iskola igazgatója és a felsővárosi népkör köztisztviselője álló elnöke szombaton esküdték örök hűségét Lantos Mátyás nyugalmazott tanító kedves leányának. Matild kisasszonynak.

— **Néppárti mozgolódás.** A tápéi körületben eddig csak Dorosmán és Algyőn mutatkozott a néppárt, amelynek jelöltje, Lillin József 6 egész szavazatot kapott a legutóbbi képviselőválasztáson. Ez a kudarc azonban, úgy látszik, nem ábrándította ki a néppárt vezetőségét, amely Huszár Károly nevű ujságírórt küldte ki Dorosmára, hogy ott néppárti kört alakítson. Tartottak is gyűlést Boldogasszony napján, beszélt is az ifjú néppárti hős, a kör is megalakult, de tagjai közt mindössze kettő a szavazó polgárok száma.

— Ki lesz a kórház új igazgatója ?

Ez évben, alkalmasint őszre, meg fog üresedni a kórház igazgató-őorvosi állása és már is az a hír terjedt el, hogy a Singer Mátyás utóda dr. Eisenstein Jakab, a mostanság is helyettes igazgató, a Singer sógora, atyafia lesz. Jó eleve tiltakozunk ezen terv ellen, mert a kórház-igazgatói állás nem örökség, de meg elég sokáig tart már benne (hatvan év óta) a Singer-atyafiság. Új ember, új szellem kell oda. A közhangulat már is mást szemelt ki ezen állásra: dr. Boros Józsefet, a jeles műtőorvost, József főherceg volt kezelő orvosát, a ki szép sikereket tud felmutatni és a szanatoriuma felállításával érdemeket is szerzett.

— **Az osztálysorsjátékól.** Az egész ország lázas izgatottsággal várta a húzásokot és azok a bizonyos százezres nyeremények még mindig ott lappanganak az éji homályban. Bámulatos igazán, hogy nem nyílt ki még ma sem a közönség szeme, pedig ez a játék az ő bőrére megy.

— **Mindenki tudja** hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termelést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelek és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbabbak, készletei a legnagyobbak és árai olcsók.

— **Halogatás.** Még a múlt év nyarán indítványt tett a városi közgyűlésen dr. Kormányos Benő bizottsági tag, hogy a gyertyamosi magyar nyelvterjesztő egyesület és a Gyertyamos község szegedi tápintézetének megalapítója, Röser Ádám, a délvidéki hazafias mozgalmak vezetője a város diszpozarává választassék. A derék indítványt a tanács magának kérte tanulmányozás végezté kiadni, de azért még ma sem lépett határozott indítvánnyal a közgyűlés elé. Bezzeg, ha valami „kegyelmes” urról lenne szó, már rég száz tagu küldöttséggel vitte volna el neki a diszpozarári oklevelet, de az igazi érdem, az önzetlen hazafiság megjutalmazásával nem sietnek. Az raér. Szégyelje magát a tekintetes tanács.

— **Figyelmeztetés.** Az állami és helyhatósági hivataloknak s a közönségnek tapasztalat szerint az a bevett szokása, hogy a levelek és más postai küldemények címzésénél a rendeltetési hely nevét nem a hivatalosan megállapított eredeti alakjában írja ki, hanem n, on, —en, —ön raggal látja el. Ez a posaküldemények továbbítása körül sok zavart okoz. Így például: Bagy, Bát, Bód, Hornyá, Ród, Topolya, Tura, Vaja stb. községnevek ragozása folytan, Bágyon, Bötön, Bödön, Hornyan, Rödön, Topolyán, Turán, Vaján stb. helynevek keletkeznek, melyek ily alakban egyenként egy-egy más község nevének felelnek meg. A postai szolgálat biztossága és pontossága érdekében, de de egyszersmind a helynevek rendezésének és a végleg megállapított helynevek általános elterjedésének érdekében is kívánatos, hogy a község s postai küldemények címzésénél, a helynevek zavart okozó címzését a kereskedelemügyi miniszter 1903. márczius 12-én kelt leiratanak értelmében — mellőzze s a helynevet mindenkor pusztán eredeti hivatalos alakjában írja a címlapra. — A posta és távirada igazgatóság Budapestben.

— **Gondoljunk öreg napjainkra!** Iparosok, kereskedők, munkások és a társadalomban számtalan más állást elfoglaló emberek öregségükben nyugdíjat nem kapnak. Ha nyugodtan akarják eltölteni az öregség éveit, akkor még férfikorukban, amíg erejük és tehetségük birtokában vannak, vagyont kell gyűjteni. Ennek a legkönnyebb és legbiztosabb módja, ha az illető a Bankegyesület, mint szövetkezettel (Deutsch-Erdélyi palota, a Kass-kávéházzal szemben) magának üzletreszt vált és minden üzletreszt után magát heti egy korona befizetésére kötelezi. Ha megszorul, személyhitele van és előnyös kölcsönt kap, azonkívül az intézet sorsjegynyereményeiből is részesedik.

Irodalom, színház.

Szózat a kurucz-ünnepen.

Irta: Jánosi Zoltán.

Zugjon az érczsur! Ej, mit ér ujjaddal?
Vasvesszővel verd! Lángoljon a véred!
Ez a kuruczünnepe. Mennydörögjön a dal!
Vihar se tudjon versenyezni véled,
Míg a daliák porló szive dobban:
Kardot ragadjon, aki haldokol!
Egymásba forrjon izzó áradatban
Vívódba benned az ég s a pokol!

Aranyos felleg, villámló, derűs ég,
Síró kacagás, imádságos átok!
Forr a szivemben édes keserűség,
Vitéz kuruczok, ha gondolok rátok.
És ha emlékszem a fejedelemre,
Aki dicső, nagy próféta vala:
Tüzeső égből zuhog a szivemre,
Ajakamon zeng a csaták dala.

Mily ragyogó kép! Fátyola két század,
Sűrű a fátyol, ám el nem takarja.
Sok sebe vérzik, szilaj vére lázad
A bús magyarnak s villám lesz a karja.
Küzd a hazáért, küzd a szabadságért,
Csattog a kard, búg a tárogató.
Nézi az égből a füstöt, a port, vért
S nem haragja gyúl a Mindenható:

Nem gyúl haragra: noha vérontásban,
Gyönyörűségét szive nem találja
És ha e földön fegyvercsattogás van:
Ragyogó arcán sötét felleg árja.
De az igazságért küzd: a kurucz harcza.
Szabad hazáért! Óh e csata szent.
Feléje fordul igaz Isten arca.
Kardot a nómet nagy hiába fent!

Rajta kurucz! Vágd az ő ellenséget,
Vére zuhogjon Sok czudarság ára!
Lásd: a keresztelt pogány rabot, éget:
Vágd! Pilátushoz küldjed vacsorára.
Karddal a vértjét, a sisakját törd be!
Csapd el a karját, amely üldözött.
Hazád ne legyen zsákmány soha többé
A kétféjű sas rút körme között!

Nézd a vezért, nézd! Büszke paripáján
Fénylik előtted ég augyalaképen,
Mint mikor a nap fenn az égi pályán
Nyár közepén ragyog tündérszépén.
Nézzed: a szive, a szándéka tiszta,
Nem kell neki, nem — kincs, birodalom.
Óh a kísértőt miként veri vissza!
Dicsérje nevét a róna, halom!

Halld: böles ajakán ez a jelszó zendül:
»Az egyenesség legnagyobb ügyesség!
Lelke olyan bércz, aki meg nem rendül:
Sujtsa dörögve bár viharfelhős ég.
Menne börtönbe, onnét a vérpadra:
Csak hona legyen boldog és szabad.
Utána, kurucz! Pattanj a lovadra!
Nézd: aki szólit, atyád, nem urad.

Jaj, de — ha tombol a nyár zivatarka,
Végre kifárad, elfogy a villáma.
Csügged a nemzet és lankad a karja.
Fogy a kuruczok, egyre fogy a száma.
Rákóczi lelke sűrű, sötét gyászban
Búja, keserve szivet szaggató.
Zokogó sirás a halottas házban:
Majtényi sikon a tárogató.

Lomhán az égen a fellegek úsznak,
Sir a tarerdőn, sikoltoz a felszél.
Lába nyomát a bujdosó kuruczok
Fehér leplével fődí be a hideg tél.

Csillogó fátyol sötét koporsóra.
Mily komoran áll a ravatal ott.
Fölbredsz e majd a trombitaszóra
Magyar szabadság, te drága halott!

Megölt szabadság árva vőlegénye:
Rákóczi búsúl tenger vize mellett.
Könyét beissza tengerpart fővénye:
Az igazságnak, hajh, buknia kellett!
Erősebb volt az ördög, mint az Isten!...
De nem, ne lázdaj, te pornak fia!
Rákóczi lelke megnyugszik a hitben,
Kishitű népnek el kell buknia.

Idegen földön, ott éri halála,
Idegen földön, ott porlad a teste,
Ugy-e, magyar nép, ez a méltó hála?
Ugy-e, magának a javát kereste?
És a hazának és a szabadságnak
Judása volt és ellensége volt?...
Törvénykönyvében magyar igazságnak
Ott a nevének a fekete folt...

Mit ünnepeltek? Emlékén gyalázat!
Mit ünnepeltek? Kinn porlad a csontja!
Lángol a szivem és haragra lázad
És, mint a vulkán, tüzes árját ontja.
Adjatok helyet honi földben neki.
Kik egybe gyűltek ünnepelni most!
S a törvénykönyvből nosza tépjétek ki
Azt a gyalázó hitvány papirost!

Dicső emléke nem tűr semmi foltot,
Mert szent vala ő, arany szívű tiszta.
És, ha kinyitjuk a régi sirboltot:
Porával együtt lelke térjen vissza.
Szelleme szálljon a szivünkbe tüznek,
Mert kezünk-lábunk lánczszal kötözött.
Szabadságunkból, ime, csufot üznek;
Kétféjű sas tart a körme között.

Rákóczi, jövel! Lelked lobogása
Uj zivatarnak villámtüze légyen?
Zugjon paripák dörgő robogása!
Kardot a kézbe! A gyávára szégyen.
Most a diadal kelyhét magyar issza.
Ád neki erőt az égbe' lakó,
Rákóczi, jövel! Hivunk, gyere vissza...
S mennydörgi szavunk: »Eb ura fakó!«

Az írói szabadság és szabadosság.

A szegedi Dugonics-társaság, azaz felnőttek irodalmi önképzőkörre a legutóbbi felolvasó ülésére meghívta Bakonyi Károly és Martos Ferencz urakat, a „Bob herczeg” című operette szövegíróit, akik azonban nem jöttek el, mert a fűtyös „Szeged és Vidéke” lesajnálta az — alkotásukat. Ilyen beköszöntő után természetesen nem jöttek el felolvasást tartani. Ez a világra szóló esemény fölkaparta a mérget a szegedi irodalmi kisdedekben, akik epét hanytak a „Szeged és Vidéke” Bramin alnevéű műbiralója ellen. Az epeömlések után jelentkezett a szerző, Balassa Ármin és bár fentartotta állításait, mégis a sajnálkozás hangjai rittak ki vezeklő közleményéből. Ez helytelen dolog. A bíralat szabadsága érdekében tiltakozunk ellene. Hová jutna a világ, ha pl. a fűtyös „Szegedi Híradó” vagy „Szegedi Napló” cikkei után indulna a világ és oda jutna az érzékenykedés, hogy a Híradó fűtyös vezércikkirójának hülye támadásai nyomán Kossuth Ferencz és társai leszerelnének vagy a Napló vezércikkeinek Széll Kálmán és a kormány bukása lenne a következménye? Engődelmet kerünk Tömörkény Pistával: Ez még se járja! A bíralat jogos és szabad tér, ahol az igazság és hamisság küzd. Ha a bíralat igaz, van következménye. Ha hamis, a kutya sem ugat utána. Ez esetben tehát fűtyös Bramin sógornak kell nyujtanunk az elismerés koszoruját, viszont azonban tisztességes eljárásnak tartanánk, ha Balassa Ármin, a jelenleg önértében is sértett „bramin” leköszönne a Dugonics-társaság irodalmi osztályának elnökségéről. Meg is indokoljuk, miért. Vagy legyen független bíraló, vagy pedig maradjon a helybéli irodalmi kisdedek elnöke, de ez esetben nyeljen el minden sületlenséget, ami a Dugonics-önképzőkörben elnyelhető. — De most áttérünk más dologra, amely szintén a ludas „Szeged és Vidéke” című, korlátolt számban megjelenő, ujságpapírosra vonatkozik. Nagy élvezettel szoktuk olvasni benne Kalmár Antal

közjogi fejtegetéseit, hanem az (M. J.) jegyű cikkek a legnagyobb és legszertelenebb szabadosságra vallanak. Legújabbán a nevezett (M. J.) jelzésű füttyös uraság Bartha Miklóst, az aranytollu újságíró huzta le a sárgaföldig. Hát ez igazán több a soknál. Hány esztendő ez a kis füttyös, hogy oly merész és — mondjuk ki az igazat — oly szemtelen hangon mer kikelni ellene. A támadásának alapja a magyar zsidóság védelme. Hát az igazán szomorú volna, ha a hazafiás magyar zsidóság rászorulna a kis füttyös védelmére. Az ilyen fogadatlan prókatorságra nem szorult rá a magyar zsidóság. Ez a legmélyebb elítélésre való dolog és ha Bartha Miklós értesül róla, hát lakat alá kerül a kis füttyös, mert az írói szabadosság jutalma a — börtön. (H. A.)

Felemelt helyárok. Az ideai szintársulat gyöngesége köztudomású. Husz év óta nem merészelt szinigazgató ilyen harmadrendű társulattal Szegedre jönni. Nehány elismert színészen kívül említésre méltó tagja sincs a társulatnak, amelynek gyöngeségét vendégjátékokkal akarja pótolni az igazgató. A sok üres házat felemelt helyárok egyensúlyozza. A színügyi bizottság és a tanács nem törődve a közönség érdekeivel, mindent megenged, a mi elvégre nem járja. De ha a színügyi bizottság és a tanács engedélyezi is a felemelt helyárat, a közönség álljon a sarkára és ne legyen a vállalkozó fejős tehene. Ha csak egyszer is üres ház ásit a vendégre és kong a színházi pénztár is, majd eszére tér a színházi vállalkozó.

Második körutam a kertületemben. E címet viseli a temesrékasi választókerület követének, dr. Lendl Adólf műegyetemi magtanárnak újabb röpirata, amelyben elszomoritó képét mutatja be a temesmegyei közigazgatás elvadult és néprontó állapotának. A közalapítványi földek bérbeadásánál elkövetett visszaélésekről, a sajnos, mindenütt elterjedt földzúszoráról, az ármentesítés okozta károkról, az iskolák államosításáról, a tanügyi basaskodásról, a vicinális vasutépítések panamáiról és a kivándorlás okairól rántja le kiméltlen határozottsággal a leplet. Sajnos, ezek a visszaélések nemcsak a temesrékasi kerületben vannak meg, hanem általában az egész országban. Különösen vérlázító az, amit a közigazgatási bírságolás rendszeréről mond el, meg a jegyzők basaskodásairól. A bírságolás botrányos igazán, valóságos fegyver a népiüldözésre. Ez a röpirat is nagyon tanulságos dolgokat tartalmaz és kíváncsian várjuk az ígért folytatást. Hát még van több visszaélés is ennél? Hisz ha a felsoroltaknak tizedrésze is igaz, akkor igazi betyár világ van a temesmegyei közigazgatásban.

Mi hír a megyéből.

Egyik népgyűlés a másikat éri és a határozatokat tekintélyes küldöttségek viszik föl Budapestre.

Szegvár község Boldogasszony napján tartott népgyűlést, amelyen megjelent dr. Endrey Gyula népképviselő is, akit megbíztak a népgyűlésen egyhangulag elfogadott, a katonai javaslatok ellen tiltakozó felirat beterjesztésével.

Mindszent község vasárnap tartott népgyűlést, melyre meghívták dr. Kelemen Béla, dr. Endrey Gyula és dr. Molnár Jenő népképviselőket.

Dorosma város népgyűlése szintén vasárnap zajlott le. A népgyűlésen képviseltette magát az egész tápéi kerület. A népgyűlésen nagyhatású beszédek hangzottak el, végül a határozati javaslatot egyhangulag elfogadták. A népgyűlés feliratát csütörtökön 150 tagú küldöttség viszi föl Budapestre és ott dr. Kelemen Béla, a tápéi kerület népszerű követe adja át a Ház elnökének.

Horgos közég közállapotai csak nem akarnak javulni. Az új jegyző, Hegedüs János, aki a főszolgabíró mesterkedése és a képviselőtestület tagjainak megtevesztése folytán jutott a jegyzői állásba, nem fér a törében. A mellőzött Fodor Miklós adónyilvántartót, úgy látszik, ki akarják túrni állásából. Régi fegyelmi ügyében, igaz, az eljárást kénytelen volt beszüntetni a főszolgabíró, mert a vádnak alapja nem volt,

de most új fegyelmi vizsgálatot indított ellene. Természetesen a vak is látja, hogy itt méltatlan üldözésről van szó, mert Fodor Miklós tiszta jellemű, becsületes ember. De hát a főszolgabíró, a sikkasztó Dorner puszipajtása nem tűri, mert nem alázatos és nem talpnyaló.

Tápé község iskoláinak államosítása a küszöbön van. A tanfelügyelő potom 2000 koronát kér csak a koldusszegény községtől az épületei átadásán és az évi hozzájáruláson kívül, azonkívül a kantor és a tanítói állás különválasztását, ami elviselhetetlen terheket rónna a község népére. A képviselőtestület józan belátására bizzuk a döntést.

Dorosma-központon a függetlenségi-kör közgyűlést tart husvét másnapján. A közgyűlés után hazafiás és ismeretterjesztő előadásokat tartanak. A körnek már 200 tagja van és legközelebb népkönyvtár fölállítását fogja kérni a földmivélségi kormánytól.

Algyőn a régente virágzó 48-as kör újraalakulásáról értesülünk. A kör népkönyvtárat óhajt létesíteni.

Szerkesztői üzenetek.

X. Bevált, bár az eféle elmékedés nem néplapba való.

E. (Horgos.) Majd napirendre tüzzük ismét a piszkosokat. A közéleti bűnökkel mindig foglalkozunk, de szerelmi ügyekkel soha. Ez a három érdekelt dolga.

Sári naplója. Nem olvastuk még el, mert nagyon hosszú.

V. M. Mit gondol? Az kellene még csak, hogy a titkos szerelmeket a nyilvánosság tárgyalja. Akkor uram, ön is a Krikkay Gusztí sorsára jutna.

Törlesztés jelzálogkölcsönök

földbirtokra 4%—4½% kamatra megfelelő tőketörlesztéssel 50 évig terjedhető visszafizetés mellett előleges költség nélkül gyorsan eszközöl

Kalmi Mór

bank- és jelzálogkölcsön üzlete.

Szegeden, Tisza Lajos-körút 27

Szőlőkarók

tölgyfa, hasított, legjobb minőségben és minden kellendő hosszúságban és erősségben kaphatók

WOLFNER S. cégnél

Budapest, V. Dráva-utca 16.

Boreladás.

100 hektoliter 1901. évi, 100 hektoliter 1902. évi termésű bor nagyban és kicsinyben eladó.

Tudakozódhatni:

Tajthy Kálmán

földbirtokosnál

Kiskundorosmán.

Hölgyek figyelmébe!

A női szépség legfőbb kelléke

a szép arcz, a dus hajzat és tiszta fogak.

Hogy ez meglegyen, használtassék az arcbőr ápolására legkiválóbb készítmény, az elegáns hölgyek kíválóan kedvelt szépitőszere:

az orgona-crém

Minden eddig készített szerek között a legkiválóbb készítmény, mivel nem zsiradék. Kis tégely 1 kor., nagy 1 kor. 60 fill., szappan 70 fill., powder 3 színben kis doboz 1 kor., nagy 2 korona.

Hajhullás ellen és hajkorpa elmulasztására, mint hajnövést előmozdító szer, legmegbízhatóbb a dícsérő le-**bojtorján hajszesz**, velekkel kitétetett ára 2 korona, **Chinin hajviz** ára 1 korona 20 fill. **Tanno Chinin Pomade** ára 1 korona 20 fill. **A fogak tisztán és ép állapotban tartásához** legjobb a **Szalicyl-fogviz**, ára 1 kor. 20 fill. és **Menthia Fogpor**, ára 1 kor. Mind e szerek egyedül valódi minőségben kaphatók

Barcsay Károly gyógyszerárban

Szeged, zöldség-piacz, Széchenyi-tér 12. szám.

Üzletáthelyezés.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy

hadfelszerelési és egyenruházati intézetünket

Kárász-utca 10. sz. alá,

a Gaál-féle házba helyeztük át.

Nemes L. és Társa.

Lengyel Lőrincz

cs. és kir. udvari butorgyáros

Újjonnan, modern berendezett műasztalossága.

SZEGED, Vadász-utca 2. sz.

Elvállal a legjutányosabb ár mellett kizárólag szolid kivitelben, előadott vagy saját tervek szerint egyes butorok vagy egész berendezés készítését. Klauzál-téri fényesen berendezett butor áruházában pedig kész butorokból állandó kiállítás van.

Uri férfiszabó.

Tisztelettel tudatom az uri közönséggel, hogy **Szegeden, Korvát Mihály-utca 7. sz. alatt**

férfiszabó-üzletet

nyitottam. A legújabb divat szerint, mérték után készítek tavaszi ruhákat, felöltőket, papi ruhákat, katonai egyenruhákat, stb.

Pontos és figyelmes kiszolgálás, szolid árak.

Tisztelettel

Winternitz I.